

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี)

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง เข้าใจองค์ประกอบในงานดนตรี

ครูผู้สอน ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด
ครูโชติกา สมพงษ์

== == == == == == == == == == ==

เรื่อง เข้าใจองค์ประกอบ
ในงานดนตรี

ประเด็นการชมวิดีทัศน์

- ช่วงต้นของการแสดงมีลักษณะอย่างไร
- ช่วงกลางมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงต้น
- ช่วงท้ายของการแสดงมีลักษณะอย่างไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะและกระบวนการ

นักเรียนสามารถบอกองค์ประกอบที่ใช้
ในงานดนตรีได้อย่างถูกต้อง

เรื่อง เข้าใจองค์ประกอบในงานดนตรี

ศิลปะแต่ละแขนงทั้งดนตรี นาฏศิลป์และทัศนศิลป์ มีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบในงานศิลปะแขนงต่าง ๆ นักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบในงานศิลปะแขนงต่าง ๆ

องค์ประกอบของดนตรี

คือ ส่วนสำคัญพื้นฐานที่ทำให้เกิดเป็น ดนตรีขึ้น ทั้งนี้ โดยจะกล่าวถึงองค์ประกอบ ของดนตรีโดยรวม มิได้ยึดเอาหลักเกณฑ์ ของดนตรีใดเป็นมาตรฐาน

คำถามชวนคิด

องค์ประกอบดนตรี
มีอะไรบ้าง

องค์ประกอบของดนตรี

๑. เสียง

๓. ทำนอง

๕. พื้นผิวของดนตรี

๗. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

๒. จังหวะ

๔. การประสานเสียง

๖. สีสันทันของเสียง

๑. เสียง

เกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ ซึ่งถูกโยงไปยังหู โดยผ่านชั้นบรรยากาศ โดยเสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงดังเสียงเบา หรือมีคุณภาพอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดเสียง และจำนวนรอบต่อวินาที ของการสั่นสะเทือนที่ทำให้เกิดเสียงนั้น

๑. เสี่ยง

เสี่ยงอันตรายที่เกิดจากการตี การเคาะ การเป่า การร้อง การตีด การลี เป็นการ สั่นสะเทือนที่เป็นไปอย่างเป็นระบบระเบียบ

๑. เสียง

ระดับเสียง

ระดับความสูง – ต่ำของเสียง

ความสั้น – ยาวของเสียง

ระยะของเสียงแต่ละเสียงที่มีการบรรเลง
ในแต่ละครั้ง

๑. เสียง

ความเข้มของเสียง

น้ำหนักหรือความดัง -เบาของเสียงดนตรี
ที่บรรเลงออกมา

๑. เสียง

คุณภาพของเสียง

สีสรรของเสียงที่เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียง
ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะป็นวิธีการบรรเลงวัสดุ
หรือขนาดและรูปทรงของเครื่องดนตรีที่ต่างกัน

๒. จังหวะ

การแบ่งช่วงระยะเวลาความสั้น-ยาวของ
ทำนองเพลงให้มีสัดส่วนเท่า ๆ กัน โดยใช้
เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกำกับจังหวะ
ได้แก่ ฉิ่ง กรับ โหม่งและกลองเป็นเครื่องวัด

๒. จังหวะ

จังหวะสามัญ

จังหวะที่ใช้ยึดเป็นหลักในการขับร้อง
หรือบรรเลง ซึ่งกำหนดเป็นอัตราความช้า
หรือเร็วของจังหวะ

๒. จังหวะ

จังหวะฉิ่ง

จังหวะความสั้น - ยาว เร็ว - ช้า

ที่กำหนดโดยฉิ่ง

๒. จังหวะ

สามชั้น

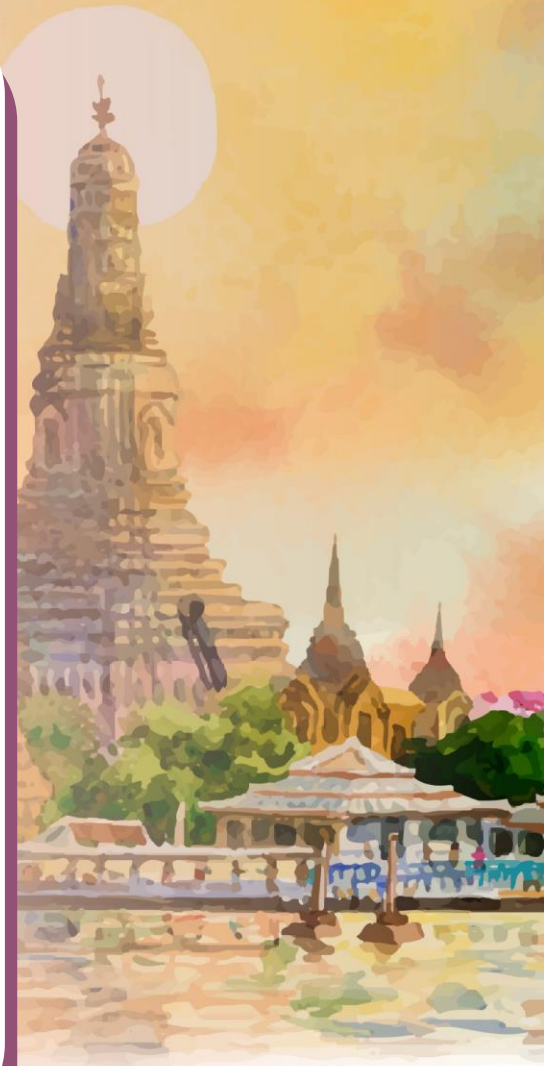
---	- - - ฉิ่ง	---	- - - ฉับ	---	- - - ฉิ่ง	---	- - - ฉับ
-----	------------	-----	-----------	-----	------------	-----	-----------

สองชั้น

- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ	- - - ฉิ่ง	- - - ฉับ
------------	-----------	------------	-----------	------------	-----------	------------	-----------

ชั้นเดียว

- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ	- ฉิ่ง - ฉับ
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

๒. จังหวะ

จังหวะหน้าทับ

จังหวะความสั้น - ยาว เร็ว - ช้า
ที่กำหนดโดยเครื่องดนตรีที่ชิงด้วยหนัง
เช่น โทณ รำมะนา เป็นต้น

๓. ทำนอง

เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ
เรียงสลับกันไป
ตามจินตนาการของ
ผู้ประพันธ์เพลง

๔. การประสานเสียง

การผสมผสาน
ของเสียงที่มีมากกว่า
๑ เสียงในเวลา
เดียวกัน

๔. การประสานเสียง

การประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีต่างชนิดกัน การบรรเลงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีต่างชนิดกัน เสียงที่ออกมามีความไม่เหมือนกัน เช่น การบรรเลงเครื่องดนตรีในวงดนตรีไทยแต่ละชนิด เป็นต้น

๕. สีสันของเสียง

คุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน
ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การตี
การเป่า การดีด การสี ซึ่งจะ**เป็นเอกลักษณ์**
ของเสียงแต่ละเสียง

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสาระ

เรื่อง องค์ประกอบดนตรี ลงในใบงาน

แผนผังความคิดสรุปความรู้ จากบทเรียน

เรื่อง องค์ประกอบในงานดนตรี

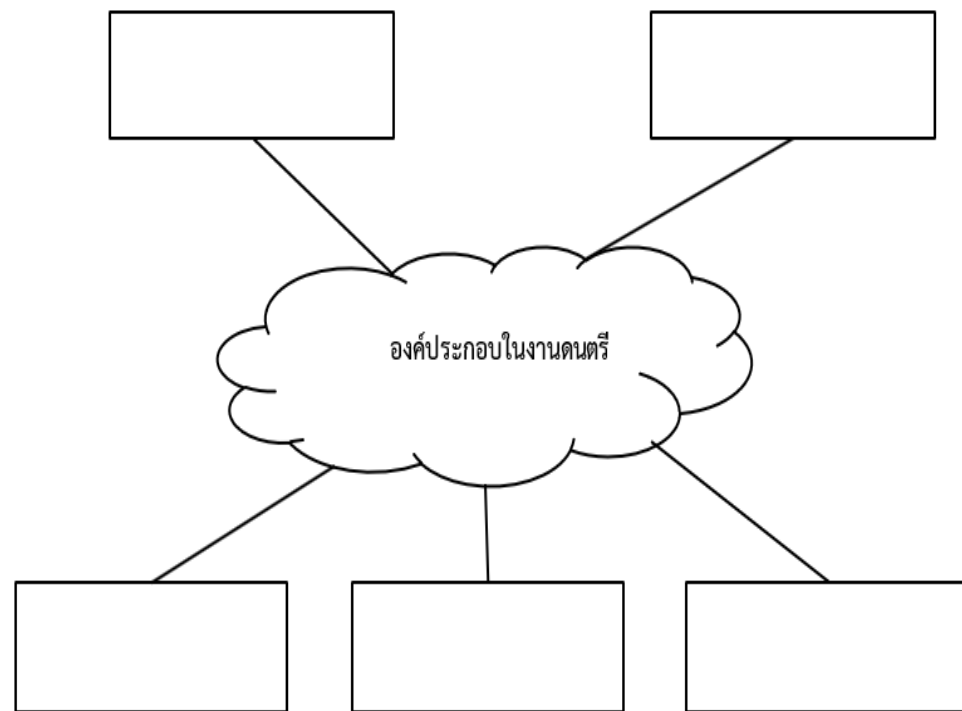

ตัวอย่าง

ใบงาน

ใบงาน เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้จากบทเรียน เรื่อง องค์ประกอบในงานดนตรี
หน่วยเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เปรียบเทียบองค์ประกอบในงานศิลปะ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เข้าใจองค์ประกอบในงานดนตรี รายวิชา ศิลปะ (สาระดนตรี)
รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ស្រុប

สรุป

ดนตรี เป็นศิลปะที่ต้องอาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก **ผู้ฟังไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องเสียงได้เหมือนศิลปะแขนงอื่น** มนุษย์เราต้องอาศัยการฟังโดยใช้หูเท่านั้น จึงจะสามารถรับรู้และซาบซึ้งถึงความไพเราะของเสียงที่เกิดจากบทเพลงต่าง ๆ ได้ โดยบทเพลงต่าง ๆ จะต้อง**อาศัยองค์ประกอบ** ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของดนตรีและเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้

สรุป องค์ประกอบของดนตรี

๑. เสียง

๒. จังหวะ

๓. ทำนอง

๔. การประสานเสียง

๕. สีกลิ่นของเสียง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง เปรียบเทียบองค์ประกอบในงานดนตรี
และงานศิลปะอื่น

